

Wandeling 11

Veldhoven, Toterfout, Zandoerle (7,1 of 9,9 km)

Veldhoven is een 'stadsrandgemeente', maar ook de 'Poort tot de Kempen'. Ons vertrekpunt kunnen we dan ook zo kiezen dat het mogelijk is vrijwel direct de natuur in te stappen.

Grafheuvel in Molenveld

Van de grafheuvels bij de buurtschappen Molenveld, Toterfout en Halfmijl dateert de oudste uit het Neolithicum; de overige zijn uit de Midden-Bronstijd (1600 – 1000 voor Christus). Ze werden gebruikt om crematieresten te begraven, veelal in urnen.

Tussen 1948 en 1951 zijn de 34 grafheuvels archeologisch onderzocht. Eigenlijk zijn er geen spectaculaire vondsten gedaan. Zestien van de grafheuvels zijn gerestaureerd en daardoor nog te zien. Vanaf de ringgrafheuvel (hier komen wij straks nog langs) leidt een gemarkeerde route van 4,5 km langs alle grafheuvels van Toterfout/ Halfmijl. Een werkgroep 'kleine landschapselementen' van het IVN Veldhoven verwijderd ieder

Bij mijn bezoek aan de grafheuvels van Molenveld word ik vergezeld door een tor met bruine schilden met zwarte stippen. Bij thuiskomst blijkt deze de

onwaarschijnlijke Mierenzakkever naam 'vierstippige mierenzakkever' te hebben.

Zijn belangstelling geldt ongetwijfeld niet de grafheuvels maar meer de pas uitgelopen jonge eiken en berken.

Vanaf ons vertrekpunt, de parkeerplaats bij de speeltuin, lopen we even langs de verharde weg richting Oerle. Voorbij het huis 'de Bussels' direct linksaf en dan rechts aanhouden. Hier is een mooi gemengd bos. De bebouwing lijkt ver weg, alleen resten van houtwallen kunnen

Resten van hakhoutwal

desgewenst als resten van middeleeuwse beschaving worden opgevat.

Het pad slingert door het bos. Opeens een verrassing aan de linkerkant, een veld met tarwe, nog nooit zo iets in zo'n omgeving gezien. Rechts van het pad zijn jonge boompjes geplant - op den duur zal de kerk van St. Jan de Doper in Oerle aan het zicht worden onttrokken. Terwijl ik de Zilverbaan oversteek, werp ik een blik naar rechts naar het ecoduct: de eekhoornhoortjes oversteekplaats.

Bij het kruispunt (knooppunt 26) linksaf. Hier staan populieren die net zomin in deze omgeving passen als het onverzorgde dennenbos daarna. Dan rechtdoor, de verharde weg oversteken, de zandweg blijven volgen naar knooppunt 27. De verharde weg oversteken, vervolgens links en kort daarna naar rechts. Deze onverharde weg heet de Antwerpsebaan. De camping passeren, de weg oversteken en in het bos direct naar links in vrijwel zuidelijke richting. Na wandelknooppunt 57 bereik ik spoedig de locatie van twee prehistorische grafheuvels van Molenveld (zie kader).

(* Vanaf hier kan ik 4 km afsnijden, maar ik ga voor de volle 10 km.)

Na dit bezoek het pad in westelijke richting volgen. Eerst is dit saai, maar het gaat spoedig over in een aardige beukenlaan. Als die rechtsom buigt volg ik die en kom bij knooppunt 3; daar rechtsaf. Volgens de kaart moet ergens in de buurt ook een grafheuvel te vinden zijn. Tevergeefs gezocht, maar wel een heel erg kromme Amerikaanse eik gezien tegen een decor van dennenbomen. Dan maar linksaf. Hier bloeit een groep rood, roze en zelfs wit vingerhoedskruid.

Vertrekpunt: Speeltuin/kinderboerderij De Hazewinkel, hoek Heerbaan/Sondervick in Veldhoven.

Parkeren: op de parkeerplaats bij de speeltuin (aan de Sondervick)

Openbaar vervoer: buslijn 403, uitstappen bij halte Platanenlaan.

De totale wandeling is 9,9 km (GPS-spoor 11b), maar u kunt ook 4 km afsnijden (GPS-spoor 11a: 7,1 km). U loopt dan vanaf het met * aangegeven punt (bij de twee prehistorische grafheuvels) naar knooppunt 59, en vervolgens naar 14 en 36 (het uitgangspunt).

De kromme Amerikaanse eik

Vingerhoedskruid komt voor op beschaduwde plaatsen met losse grond, in bossen bijvoorbeeld op plaatsen waar juist bomen zijn gekapt.

De plant is tweejarig. Het eerste jaar een bladrozet, in het tweede jaar komt er een bloemstengel van 30-150 cm hoog. De bloembladeren hebben een soort vijfhoekige symmetrie. De verschillen in de kleuren van bloemen komen door de aanwezigheid van zowel 'rode' als 'witte' genen, waarbij het rode gen dominant is. 'Wit' komt daardoor statistisch gezien maar in 25% van de gevallen voor. Het vingerhoedskruid is een giftige plant; vroeger werd het voor medicinale doeleinden gebruikt, onder andere om de hartslag te verlangzamen.

De nieuwe molen, Oerle

Verderop rechtsaf. Aan de linkerkant van het pad ligt het hoogste punt van de omgeving. Rechts is de plaats waar, op de toenmalige hei, tussen 1462 en 1914 de gezamenlijke (wind)korenmolen van Zonderwijk, Knegsel, Oerle en Wintelre stond. Alleen de fundamenten liggen er nog – de molen is naar Oerle verplaatst. Aan het einde van de zandweg linksaf en direct daarna rechts. Aan het einde van het pad links, de Hoogeloonsedijk oversteken en achter Zandoerle langs naar het gehucht Toterfout (knooppunt 23).

Op ongeveer 500 m in westelijke richting liggen weer grafheuvels. Hier is ook een bijzondere ringgrafheuvel; de naam spreekt voor zich. Vanaf dit punt is het mogelijk om via een gemarkeerde wandeling van 4,5 km (*GPS-spoor: Excursie Grafheuvels*) alle grafheuvels van Toterfout/Halfmijl te zien. Deze extra afstand, maar vooral de dreigende regen, doen mij echter besluiten terug te gaan naar knooppunt 23 en vervolgens naar 24. Onderweg bij een boerderij staat een Araucaria Araucana 'slangenden' (of 'apenboom',

Ringgrafheuvel

Bloeiende brem

Araucaria Araucana

Araucaria Araucana) in de voortuin. De vraag wat deze verdwaalde naaktzadige uit Chili zo aantrekkelijk maakt in 'ons eigen Brabant' houdt mij bezig.

Lopend voorbij het sympathieke café-restaurant met de misleidende naam 'Bezoekerscentrum Toterfout', tegenwoordig ook wel 'Gasterij 't Dorpgebot' geheten, denk ik aan de mooie maquette van de dwarsdoorsnede van een grafheuvel, die daar binnen te bewonderen is: zeker even doen. Daardoor vergeet ik bijna linksvoor het zandpad op te gaan

Het is nu nauwelijks voor te stellen dat Zandoerle (120 inwoners in 2008) eens het centrum was van de streek. In 1355 was het een van de 44 'vrijheden' van Brabant. In die tijd was de (recht-) Bank van Oerle hier al gevestigd. Zonderwijk, Veldhoven, Meerveldhoven, Zeelst, Blaarthem, Vessem, Wintelre, Knegsel en Oerle zelf vielen allemaal onder dit rechtsgebied.

In 1560 begint de afkalving; alleen (kerk)Oerle en Meerveldhoven blijven over. Uiteindelijk overvleugelt zelfs Oerle deze Alma Mater. Wat uit de historie rest zijn de Dingbank (in feite ook een boerderij) uit omstreeks 1600, een kapel uit 1807 (gebouwd op de plaats van de vroegere schuurkerk) en zes langgevelboerderijen uit de 19e eeuw die alle gegroepeerd liggen rondom het dorpsplein. Het antitankkanon is daar in 1944 achtergelaten door de Duitsers.

Antitankgeschut in Zandoerle

Kamperfoelie

(recht door naar Zandoerle kan ook). Dit toch niet missen; aan het eind van het pad is er een mooi uitzicht op Oerle.

Onderweg zie ik brem en een koolzaadveld vol bloeiende akkeronkruiden. Vervolgens rechtsaf naar Zandoerle, de zandweg gaat vanzelf over in een verharde weg. Aan de noordkant van het plein is het Boswegje, dit in oostelijke richting volgen. De zon gaat eindelijk schijnen, koekoeksbloemen bloeien, het eikenblad is nog bronsgroen. Bij het kruispunt, dit is hetzelfde pad als aan het begin, linksaf. Op de rotonde rechts en na de ¼ rond het talud op naar de bosrand. Daar meteen links het pad op en dit blijven volgen en door het klaphek. Over het trottoir recht door.

Weldra is het startpunt van de wandeling weer bereikt. Ik trakteer mijzelf op ritjes op de kabelbaan in de speeltuin – deze is overigens vrij toegankelijk.

Ab Stevels / Cor Luijks

Koekoeksbloem